

БЮЛЕТИН

Решения на ЕСПЧ

по дела срещу

България

Брой 24
Октомври – Декември
2022 г.

Бюлетинът е разработен в рамките на предефиниран проект № 5 „Засилване на националния капацитет за ефективно изпълнение на решенията на Европейския съд по правата на човека“ рег. № 93-00-77/04.03.2020 г, с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2014-2021 г. по Програма “Правосъдие” .

Цялата отговорност за неговото съдържанието се носи от бенефициента и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на програмния оператор или на донора.

За донора

Целта на финансовият механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм 2014-2021 г. (ФМ на ЕИП и НФМ) е намаляване на икономическите и социални различия и укрепване на двустранните отношения чрез партньорски проекти, обмен на опит и добри практики.

България е четвъртият най-голям получател на средства: 210,1 млн. евро.

Норвежкия финансов механизъм осигурява 95,1 млн. евро, предоставени от Норвегия.

Съставител:

Дирекция „Процесуално представителство на Република България пред Европейския съд по правата на човека”, Министерство на правосъдието

Контакти за кореспонденция:

Електронна поща: project5@justice.government.bg

Интернет страница: <http://humanrights.bg/>

ФБ страница на Програма „Правосъдие“: <https://www.facebook.com/MJNFM>

Съдържание¹

„Пакетова и други срещу България“ жалби № 17808/19 и № 36972/19.....	5
„Моамер срещу България“ жалба № 40124/19	
„Игнатова срещу България“ жалба № 39954/19	
„Ганчеви срещу България“ жалба № 40026/19	
„Халил срещу България“, жалба № 40029/19	
„Стоянова срещу България“ жалба № 40101/19.....	9
„Шаиб срещу България“ жалба № 39983/19	
„Русеви срещу България“ жалба № 39997/19	
„Цветкова срещу България“ жалба № 39998/19	
„Добрева-Джонсън срещу България“ жалба № 40063/19	
„Йорданова срещу България“ жалба № 40104/19	
„Илиев срещу България“ жалба № 51587/15.....	11
„Николай Костадинов срещу България“ жалба № 21743/15 13	
„Бойчев срещу България“ жалба № 59667/14	16
„В.Ю.Р и А.В.Р. срещу България“ жалба № 48321/20	17
„Тончев и други срещу България“ жалба № 56862/15	20
Еднострани декларации	22

---

¹ Решенията на камара по същество стават окончателни при условията на чл. 44 § 2 от Конвенцията:
а) когато страните заявят, че няма да поискат делото да бъде отнесено до голямата камара; или
б) три месеца след датата на решението, ако не е поискано отнасяне на делото до голямата камара;
или
в) когато съставът на голямата камара отхвърли молбата за отнасяне, подадена съгласно член 43.

Решенията на комитет по същество при наличието на установена практика на Съда по разглеждания въпрос са окончателни (чл. 28 § 1 б) и § 2 от Конвенцията). Окончателни са и решенията по допустимост (чл. 28 § 1 а) и § 2 от Конвенцията).

■ Каталог на решенията

Член 6

Право на справедлив съдебен процес

1. [„Бойчев срещу България“, жалба № 59667/14](#)

Член 8

Право на зачитане на личния и семейния живот

1. [„Пакетова и други срещу България“, жалби № 17808/19 и № 36972/19](#)
2. [„В.Ю.Р и А.В.Р. срещу България“, жалба № 48321/20](#)

Член 9

Свобода на мисълта, съвестта и религията

1. [„Тончев и др. срещу България“, жалба № 56862/15](#)

Член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията Защита на собствеността

1. [„Моамер срещу България“ \(жалба № 40124/19\), „Игнатова срещу България“ \(жалба № 39954/19\), „Ганчеви срещу България“ \(жалба № 40026/19, „Халил срещу България“ \(жалба № 40029/19\) и „Стоянова срещу България“ \(жалба № 40101/19\)](#)
2. [„Шаиб срещу България“ \(жалба № 39983/192\), „Рүсеви срещу България“ \(жалба № 39997/193\), „Цветкова срещу България“ \(жалба № 39998/194\), „Илиев срещу България“ \(жалба № 51587/15\), „Добрева-Джонсън срещу България“ \(жалба № 40063/19\) и „Йорданова срещу България“ \(жалба № 40104/19\), решения по допустимост](#)
3. [„Николай Костадинов срещу България“, жалба № 21743/15](#)
4. [„Георгиева и Трифонова срещу България“, жалба № 45046/15 и „Илиеви срещу България“ \(жалба № 67380/14\) – едностранни декларации](#)

² <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-220395>

³ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-220396> ,

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30883> - в превод на български език

⁴ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-220397> ,

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30885> - в превод на български език

■ „Пакетова и други срещу България“ жалби № 17808/19 и № 36972/19

Решение от 04.10.2022 г.⁵

Нарушение на чл. 8 във връзка с чл. 14 от Конвенцията

Делото касае събитията от 6 януари 2019 г. и следващите дни в с. Войводино, когато след раняването на командос от българската армия започват протести срещу ромското население и жалбоподателите напускат ромската махала. Съдът намира, че кумулативният ефект от бездействието на различните национални власти в контекста на позитивните им задължения, е довел до ситуация, при която всички жалбоподатели са били изгонени от домовете си без. Жалбоподателите са били в невъзможност мирно да упражняват правото си на неприкосновеност на личния и семейния си живот и не им е била предоставена необходимата защита на техните права по член 8 от Конвенцията. Поради това ЕСПЧ постановява, че е налице нарушение на чл. 8 във вр. с чл. 14 от Конвенцията.

Фактите и оплакванията

Жалбоподателите са 56 лица от ромски произход, жители на с. Войводино. В навечерието на 6 януари 2019 г. започват протести срещу ромското население в селото след уличен инцидент, при който е сериозно ранен командос от българската армия. Кметът призовава жителите на ромската махала да напуснат селото от съображения за собствената им сигурност и повечето от тях заминават още същата нощ. На 9 януари 2019 г. някои от жалбоподателите се опитват да се върнат в домовете си. Подадените от тях жалби до прокуратурата във връзка с тези събития, както и инициираните съдебни производства, с цел преустановяване на създалата се ситуация, са безуспешни.

На 24 април 2019 г. ЕСПЧ налага на държавата привременна мярка по чл. 39 от Правилата на Съда по отношение на шестнадесет от жалбоподателите, предимно малолетни и непълнолетни лица, счестени за най-уязвими. Българските власти е следвало да положат всички

⁵ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-219776>
<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30934> - решението в превод на български език

необходими усилия за настаняването им в социални жилища, така че децата да не бъдат изложени на риск от нечовешко и унизително отношение в нарушение на чл. 3 от Конвенцията. В постановеното решение, ЕСПЧ приема, че с оглед на информацията представена от правителството наложената мярка по чл. 39 от Правилата на Съда следва да бъде вдигната.

Пред ЕСПЧ жалбоподателите твърдят, че са били прогонени от домовете си и възпрепятствани да се завърнат, както и че властите не са им оказали защита при проявената враждебност към тях на етническа основа. Съдът счита, че оплакванията следва да бъдат разгледани по чл. 8 (личен и семеен живот) във вр. с чл. 14 (забрана за дискриминация) от Конвенцията. ЕСПЧ уточнява, че извън обхвата на делото остават заповедите на кмета за премахване на незаконните постройки и забраната за достъпа до тях, както и последвалите в тази връзка съдебни производства. Съдът посочва, че тази информация ще бъде взета предвид само с оглед изясняване на контекста на събитията.

Правото ЕСПЧ отхвърля възражението на правителството за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита, като отбелязва, че са били подадени две отделни жалби – до окръжната прокуратура и до главния прокурор. И в двата случая е отказано образуването на наказателно производство. Първата жалба е подадена от дванадесет от жалбоподателите, а втората – от техен представител от името на цялата ромска общност. Изходът е бил от значение за всичките жалбоподатели, поради което не е съществено дали те самите формално са подали жалба. Съдът отхвърля и възражението, че е налице злоупотреба с правото на жалба поради факта, че някои от жалбоподателите притежават недвижима собственост извън с. Войводиново. Приети са обаче възраженията за липса на статут на жертва на четирима от жалбоподателите поради липсата на официална адресна регистрация по постоянен или настоящ адрес в с. Войводиново.

ЕСПЧ отбелязва, че за разлика от предишни дела, касаещи подобни проблеми (*Identoba and Others v. Georgia, Burlya and Others v. Ukraine, Moldovan and Others v. Romania (no. 2) Király and Dömötör v Hungary*), по време на събитията от 6-ти януари не е имало физически посегателства, жалбоподателите не са претърпели никакви наранявания или увреждане на тяхното имущество, няма данни, че те лично са били обиждани, включително на етническа основа от разгневената тълпа от страна на разгневената тълпа. Освен това, няма твърдения за евикция („*Йораданова и др. срещу България*“).

Съдът отбелязва, че страните по делото изразяват несъгласие по основни въпроси, а изводите на различните национални власти са непълни и противоречиви, поради което намира, че е необходимо да извърши собствена оценка на релевантните факти. Окръжна прокуратура – Пловдив установява, че ромската общност е била принудена да напусне в резултат на заплахата, отправена от частноправни субекти и по молба на кмета. Според Съда прокуратурата не е установила самоличността на тези лица и какво е било тяхното поведение, довело до това жалбоподателите да избягат *in extremis*.

Някои от протестиращите, интервюирани от медиите, открито са призовавали българското население да се обедини и да вземе нещата в свои ръце, щом властите не го правят. Много от протестите са предавани по телевизията и най-вероятно са гледани от избягалите роми, а махалата е останала празна през следващите седмици. В жалбите си до полицията и съдилищата, жалбоподателите са описвали тези протести и страха, който са породили у тях. Тридесет и четири от жалбоподателите са сезирали полицейските органи с молба за защита, за да могат да се завърнат в домовете си. Те са твърдели, че са напуснали къщите си под заплахата от физическо насилие, както и че продължават да се страхуват за своята сигурност с оглед последващите протести в селото.

Следователно ситуацията, в която жалбоподателите са се намирали на 6-ти януари и в следващите седмици, разумно би могла да провокира страх, дори да не се установяват сблъсъци с протестиращите. Съдът приема твърденията им, че са напуснали домовете си в резултат на оправдан страх за тяхната сигурност.

ЕСПЧ подчертава, че не може да игнорира и по-широкият контекст на тези събития. По-конкретно, многократното публично демонстриране на неприемането на ромите и противопоставяне на тяхното завръщане, включително от тогавашния заместник министър-председател и министър на отбраната. В това отношение Съдът посочва, че отдавна е признал неравностойното и уязвимо положение на ромите и необходимостта от тяхната специална защита. Подобно публично изразено неприемане на ромите е представлявало истинска пречка за мирното им завръщане, и изказванията на длъжностните лица са засилили опасенията за тяхната сигурност. ЕСПЧ посочва, че не е необходимо да изследва този въпрос повече, като се има предвид, че властите са знаели за заплахата спрямо жалбоподателите и е трябвало да предприемат разумни мерки с оглед защитата им, така че да гарантират ефективното зачитане на техния личен и семеен живот и на техните жилища. Тези позитивни задължения са били дори още по-важни с оглед оплакването на жалбоподателите, че са били атакувани на етническа основа.

Въпреки че както на 6-ти януари, така и на 9-ти февруари, полицията е реагирала незабавно като е изпратила полицейски служители в селото, осигуряването на еднократна защита на физическата неприкосновеност на жалбоподателите в тези случаи, макар и похвално, само по себе си не е достатъчно, за да бъде изпълнено задължението на властите за разглеждане на оплакванията на лица относно повтарящи се прояви на нетолерантност, възпрепятстващи спокойното ползване на домовете им. Освен това няма индикации, че след събитията от 6-ти януари кметът на селото е приложил мерки за специална защита по отношение на жалбоподателите, така че безопасно да останат в домовете си. Не се твърди в нито един момент нито в националните производства, нито пред Съда, напрежението да е избухнало толкова внезапно или да е претоварило ресурсите на полицията, че да оправдае решение с цел да се минимизират щетите жалбоподателите да бъдат посъветвани да бягат. Също така, през тази нощ кметът не им е предоставил никаква информация, например за социални или правни услуги, за да им

помогне да се справят със ситуацията или да имат възможност ефективно да упражнят правата си. Той не ги е информирал и кога могат да се завърнат в домовете си, нито към кой орган да се обърнат в тази връзка. ЕСПЧ посочва, че социалните групи в неравностойно положение и маргинализираните общности се нуждаят от съдействие, за да упражняват ефективно същите права като мнозинството от населението.

Въз основа на гореизложеното, Съдът намира, че кумулативният ефект от бездействието на различните национални власти, в контекста на позитивните им задължения е довел до ситуация, при която всички жалбоподатели са били изгонени от домовете си без никакви правни последици. Жалбоподателите са били в невъзможност мирно да упражняват правото си на неприкосновеност на личния и семейния си живот и не им е била предоставена необходимата защита на техните права по член 8 от Конвенцията. Поради това ЕСПЧ намира, че е налице нарушение на чл. 8 във вр. с чл. 14 от Конвенцията.

Съдът присъжда на жалбоподателите обезщетения за неимуществени вреди, като им определя общи обезщетения въз основа на тяхната семейна връзка или фактът, че са живели на общ адрес: по отношение на осем групи жалбоподатели присъжда по 9000 евро; по отношение на пет групи жалбоподатели – по 5000 евро; по отношение на трима от жалбоподателите – по 4000 евро. Съдът присъжда и 9000 евро за разходи и разноски в производството пред него.

■ „Моамер срещу България“

жалба № 40124/19

„Игнатова срещу България“

жалба № 39954/19

„Ганчеви срещу България“

жалба № 40026/19⁶

„Халил срещу България“

жалба № 40029/19⁷

„Стоянова срещу България“

жалба № 40101/19⁸

Нарушения на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията

Съдът установява нарушения на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията поради допуснатото забавяне от около 30 години на процедурите за обезщетяване на жалбоподателите за отчуждаването на тяхна собственост по реда на Закона за териториалното и селищно устройство (ЗТСУ) (отм.).

Фактите и оплакванията

Жалбите касаят оплаквания по чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията (защита на собствеността) във връзка с допуснатото забавяне при предоставянето на обезщетение на жалбоподателите, след като техни имоти са били отчуждени по реда ЗТСУ (отм.) Делата се отнасят до имоти в един и същ жилищен блок в процес на строителство в гр. Добрич. Тези оплаквания са предмет на добре установена практика на ЕСПЧ по предходни дела срещу България (решението по делото „Кирилова и други срещу България“ (жалба № 42908/98 и 3 др.) и редица други дела).

Правото

По делото „Моамер срещу България“ ЕСПЧ установява, че правото на жалбоподателите да получат обезщетение след отчуждаването на притежаван от тяхната майка имот, е възникнало през 1991 г. и все още не са получили предвидения апартамент или друг вид обезщетение. Следователно процедурата се е забавила 30 години (считано от ратификацията на Конвенцията от Р. България). Съдът отбелязва, че през годините община Добрич не се е отказала от плановете си да построи сградата, в която ще се намира апартаментът, предназначен за жалбоподателите, нито са оспорили претенциите им да получат

⁶ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-221255>

⁷ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-221256>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30898> - решението в превод на български език

⁸ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-221257>

обезщетение. По информация на българската страна, се очаква те да получат апартамента през втората половина на 2022 г. ЕСПЧ посочва също, че липсата на финансов ресурс от страна на общината сама по себе си не може да оправдае такова дълго забавяне. Поради това ЕСПЧ намира нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията и присъжда на жалбоподателите обезщетение за неимуществени вреди в размер на 3000 евро, както и 900 евро за разходи и разноски.

По делото *„Игнатова срещу България“* ЕСПЧ също установява нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията. Правото на жалбоподателката да бъде обезщетена чрез предоставянето на апартамент е възникнало през 1984 г., като и към настоящия момент все още такъв не е предоставен. Тя е починала през 2020 г., а нейните наследници поддържат жалбата ѝ пред ЕСПЧ. Съдът им присъжда обезщетение за неимуществени вреди в размер на 3000 евро, както и 900 евро за разходи и разноски.

По делото *„Ганчеви срещу България“* ЕСПЧ установява, че правото на жалбоподателите да получат обезщетение след отчуждаването на притежаван от техните наследодатели имот, е възникнало през 1983 г. и все още не са получили предвидения апартамент или друг вид обезщетение. Следователно процедурата се е забавила 30 години (считано от ратификацията на Конвенцията от Р. България). Съдът отбелязва, че през годините община Добрич не се е отказала от плановете си да построи сградата, в която ще се намира апартаментът, предназначен за жалбоподателите, нито властите са се противопоставяли на опита на жалбоподателите да получат обезщетение. По информация на българската страна, се очаква те да получат апартамента през втората половина на 2022 г. ЕСПЧ посочва също, че липсата на финансов ресурс от страна на общината сама по себе си не може да оправдае такова дълго забавяне. Поради това ЕСПЧ намира нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията и присъжда на жалбоподателите обезщетение за неимуществени вреди в размер на 3000 евро, както и 900 евро за разходи и разноски.

По делото *„Халил срещу България“* ЕСПЧ също установява нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията. Правото на жалбоподателя да бъде обезщетен чрез предоставянето на апартамент е възникнало през 1983 г., като и към настоящия момент все още такъв не е предоставен. Съдът му присъжда обезщетение за неимуществени вреди в размер на 1500 евро, както и 900 евро за разходи и разноски.

Нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 Съдът установява и по делото *„Стоянова срещу България“*, като отново установява, че в продължение на 30 години жалбоподателката не е получила обезщетението, което ѝ се полага. Съдът ѝ присъжда обезщетение за неимуществени вреди в размер на 1000 евро, както и 900 евро за разходи и разноски.

■ „Шаиб срещу България“

жалба № 39983/19⁹

„Русеви срещу България“

жалба № 39997/19¹⁰

„Цветкова срещу България“

жалба № 39998/19¹¹

„Добрева-Джонсън срещу България“

жалба № 40063/19¹²

„Йорданова срещу България“

жалба № 40104/19¹³

„Илиев срещу България“

жалба № 51587/15¹⁴

Решения по допустимост

Първите пет жалби са обявени за недопустими поради нарушаване на поверителния характер на процедурата за постигане на приятелско споразумение, което представлява злоупотреба с правото на индивидуална жалба.

Жалбата „Илиев срещу България“ е обявена за явно необоснована.

Фактите и оплакванията Жалбите касаят оплаквания по чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията във връзка с допуснатото забавяне при предоставянето на обезщетение на жалбоподателите, след като техни имоти са били отчуждени по реда на Закона за териториалното и селищно устройство (ЗТСУ) (отм.) („Шаиб срещу България“, „Русеви срещу България“, „Цветкова срещу България“, „Добрева-Джонсън срещу България“ и „Йорданова срещу България“ касаят имоти в един и същ жилищен блок в процес на строителство в гр. Добрич, а „Илиев срещу България“ – в гр. София).

Правото Съдът посочва, че е комуникирал жалбите на правителството, предлагайки възможността за постигане на приятелско споразумение и указвайки изрично

⁹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-220395>

¹⁰ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-220396>, <https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30883> - в превод на български език

¹¹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-220397>, <https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30885> - в превод на български език

¹² <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-221181> <https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30917> - решението в превод на български език

¹³ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-221182> <https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30900> - решението в превод на български език

¹⁴ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-220391>

поверителния характер на тази фаза от производството съгласно с правилото на чл. 62 § 2 от Правилника на Съда. След като между страните не е постигнато споразумение, българската страна е представила становища по допустимостта и основателността на жалбите.

Впоследствие правителството повдига пред Съда възражение за злоупотреба с правото на жалба. Предоставя му информация, че в съдебни заседания пред Върховния административен съд в производства по искове на жалбоподателите срещу община Добрич за непозволено увреждане, техният процесуален представител е разкрил съдържанието на предложените от Съда декларации за приятелско споразумение, предоставяйки писмата, с които жалбите са комуникирани на българската страна.

ЕСПЧ припомня, че съгласно чл. 39 § 2 от Конвенцията и чл. 62 § 2 от Правилника на Съда, преговорите за постигане на споразумение са поверителни. Това правило цели да защити Съда и страните от всякакъв възможен натиск и им забранява да разкриват публично информация относно процедурата. В настоящия случай процесуалният представител на жалбоподателите умишлено е разкрил детайли от преговорите за постигане на приятелско споразумение в открити съдебни заседания, протоколите от които са достъпни в интернет. Информацията е представена в състезателно съдебно производство и е можело да повлияе на изхода на спора.

С оглед изложеното и изричното му предупреждение относно поверителния характер на процедурата, ЕСПЧ намира, че процесуалният представител на жалбоподателите е нарушил поверителния характер на процедурата, което представлява злоупотреба с правото на жалба.

ЕСПЧ обявява за недопустима и жалбата *„Илиев срещу България“*. В този случай имот на неговата съпруга в гр. София бива отчужден през 1986 г., като семейството следвало да бъде обезщетено с апартамент и гараж. Въпреки че апартаментът е своевременно предоставен, дълги години така и не е определен гараж, като през 2012 г. жалбоподателят получава вместо това парично обезщетение.

ЕСПЧ отбелязва, че съгласно § 9 от Заключителни разпоредби на Закона за устройството на територията, приет през 2001 г., жалбоподателят (а преди да почине, неговата съпруга) е имал възможност да поиска парично обезщетение вместо първоначално предвидения гараж. Съдът отбелязва, че в нито един момент не е бил посочен гараж, който ще им бъде предоставен, нито се твърди общината да е имала намерение да изгражда гаражи в района, поради което не може да бъде оправдано решението на жалбоподателя едва през 2011 г. да се възползва от възможността да поиска парично обезщетение. Съдът приема, че забавянето в процедурата след 2001 г. е преди всичко по вина на жалбоподателя и неговата съпруга. По отношение на предходния период ЕСПЧ посочва, че не намира достатъчно основание да заключи, че забавянето е от естество да наруши справедливия баланс, изискван по чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията. С оглед изложеното, ЕСПЧ обявява жалбата за явно необоснована.

■ **„Николай Костадинов срещу
България“**
жалба № 21743/15

Решение от 8 ноември 2022 г.¹⁵

**Нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 към
Конвенцията**

Делото касае оплакване за реакцията на властите във връзка с кражба на дружеството на жалбоподателя. ЕСПЧ отбелязва, че макар жалбоподателят да е използвал набор от средства с цел да защити правата си, в крайна сметка неговите опити се оказват неуспешни. Образованите наказателни производства във връзка с неговите оплаквания не са довели до установяване на всички релевантни обстоятелства и предполагаемия по-голям мащаб на престъпното посегателство срещу собствеността на жалбоподателя, което възпрепятства използването на останалите средства за защита. Същевременно процедурите по Закона за търговския регистър (ЗТР) и Гражданския процесуален кодекс (ГПК), налични към съответния момент, не са позволили на жалбоподателя да се противопостави адекватно на действията на третите лица по отношение дяловете в неговото дружество. Поради това ЕСПЧ намира, че държавата не е изпълнила позитивното си задължение да гарантира, че „притежанията“ на жалбоподателя са били ефективно защитени чрез средствата за защита, достъпни в релевантния период и следователно е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1

**Фактите и
оплакванията**

През 2004 г. жалбоподателят заедно със сестра си основал дружеството „Вандом“ ООД и всеки от двамата притежавал 50% от дяловете.

На 27.12.2007 г. „Вандом“ ООД сключва договор за ипотечен кредит и на 28.12.2007 г. документите били представени в имотния регистър. Когато обаче дружеството се опитало да получи заема, жалбоподателят и сестра му разбират, че същият имот е прехвърлен още веднъж. Непознато за тях лице, Д.А., действайки като представител на дружеството, е продало имота на себе си, представяйки подправени документи. Въпреки че тази сделка е

¹⁵ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-220709>

представена в имотния регистър по-късно от описаната по-горе, тя е вписана първа. Впоследствие имотът е препродаден още два пъти.

По време на съдебното производство по заведен от жалбоподателя и сестра му ревандикационен иск, те разбират, че вече нямат дялове в дружеството. На 27.12.2007 г. същото лице, Д.А., е представило в Софийски градски съд молба за вписване на нови обстоятелства по отношение на „Вандом“ в търговския регистър, представяйки документи, за които впоследствие също е признато, че са подправени, според които жалбоподателят и сестра му са го упълномощили да продаде дяловете им.

След подаден от жалбоподателя и сестра му сигнал до прокуратурата било образувано наказателно производство, но само срещу Д.А. Делото приключило със споразумение, с което Д.А. се признава за виновен и му е определено условно наказание 1 г. лишаване от свобода. В отделно производство, касаещо прехвърлянето на имота, Д.А. е осъден за квалифицирана измама на 11 м. лишаване от свобода условно.

През 2011 г. жалбоподателят и сестра му предявили иск срещу „Вандом“ по чл. 29, ал. 1 от ЗТР и чл. 537, ал. 2 от ГПК, като искали да бъдат заличени описаните по-горе вписвания в регистъра. Те поискали и налагането на обезпечителни мерки, но молбата им била отхвърлена. С решение, влязло в сила на 13.05.2014 г. Софийският апелативен съд уважил предявения иск и постановил, че вписванията са нищожни. По време на съдебното производство обаче, в регистъра били вписани нови обстоятелства, касаещи прехвърляне на дяловете, смяна на управителите и седалищата на дружеството. Поради това, когато подали молба в Агенцията по вписванията за заличаване на посочените обстоятелства, тя била отхвърлена, а отказът – потвърден от съдилищата. Скоро след това жалбоподателят и сестра му предявили нов иск по чл. 29, ал. 1 от ЗТР и чл. 537, ал. 2 ГПК, относно вписванията между 2012 и 2014 г. С решение, влязло в сила на 15.11.2016 г., искът им бил отхвърлен. Жалбоподателят и сестра му неуспешно предявили и ревандикационен иск относно описания имот.

Позовавайки се на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията (защита на собствеността), жалбоподателят се оплаква, че националното законодателство, по начина по който е приложено в неговия случай, не е предоставило адекватна защита на правото му на собственост.

Правото Съдът отхвърля възражението на правителството за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита, основано на възможността жалбоподателят да предяви иск по чл. 45 Закона за задълженията и договорите срещу Д.А.

Разглеждайки оплакването по същество, Съдът отбелязва, че делото касае позитивните задължения на ответната държава да гарантира, че имуществените права на жалбоподателя са достатъчно защитени.

По отношение на проведените наказателни производства, ЕСПЧ отбелязва, че макар подозренията на жалбоподателя, че Д.А. не е действал сам, а като част от организирана престъпна група, да изглеждат достатъчно сериозни, те в нито един момент не са били

разследвани. Следователно подлежи на съмнение дали властите са положили всички разумни усилия да разкрият обхвата на престъпленията срещу жалбоподателя и лицата, които действително са били замесени. Това изглежда е било решаващо за защитата на правата на жалбоподателя в последвалите граждански производства, т.е. основната причина за отхвърляне на предявения от него втори иск е била предполагаемата добросъвестност на лицата, придобили дружеството.

По отношение на производствата, по чл. 29, ал. 1 ЗТР и чл. 537, ал. 2 ГПК Съдът отбелязва, че и в двата случая, жалбоподателят е искал налагането на обезпечителни мерки, чрез които да се предотвратят последващи действия по отношение на дружеството, но молбите му са били отхвърлени. Макар първото производство да е с благоприятен изход за жалбоподателя, на практика не постига резултат, тъй като докато делото е било висящо, са извършени последващи прехвърляния на дяловете на дружеството. Предявеният от него втори иск бива отхвърлен именно поради извършените прехвърляния на дяловете докато първото производство е било висящо. ЕСПЧ отхвърля възраженията на правителството, че всъщност самият жалбоподател не е предприел подходящи действия като не е предявил иска по чл. 29, ал. 1 ЗТР и чл. 537, ал. 2 ГПК на по-ранен етап, на второ място, не е насочил исковите и срещу лицата, придобили дружествените дялове, и също така не се е възползвал от възможността, въведена в края на 2012 г. да получава известие чрез СМС за направени вписвания в търговския регистър.

ЕСПЧ се позовава на изводите си по предходното дело *„Шести Май Инженеринг ООД и др. срещу България“*, касаещо подобни оплаквания, че в такава ситуация се изисква на първо място, наличието на спешни мерки, които да предотвратят нейното развитие във вреда на жалбоподателя. Обезпечителните мерки, поискани от жалбоподателя са можели, по принцип да отговорят на това изискване. Съдът отбелязва също така, че впоследствие, в края на 2012 г. с разпоредбата на чл. 19, ал. 2 от ЗТР е създадена процедура, която отчита необходимостта от спешни действия. Тази възможност обаче не е била налице в началото на 2008 г., когато жалбоподателят е загубил контрол над дружеството си.

В заключение, ЕСПЧ отбелязва, че макар жалбоподателят да е използвал набор от средства с цел да защити правата си, в крайна сметка неговите опити се оказват неуспешни. Най-вече, образуваните наказателни производства вследствие неговите оплаквания, въпреки че приключват с присъди за Д.А. , не са довели до установяване на всички релевантни обстоятелства и предполагаемия по-голям мащаб на престъпното посегателство срещу собствеността на жалбоподателя, което възпрепятства използването на останалите средства за защита. Същевременно процедурите по ЗТР и ГПК, налични към съответния момент, не са позволили на жалбоподателя да се противопостави адекватно на действията на третите лица по отношения дяловете в неговото дружество, и в резултат на измамната продажба на имуществото на Вандом. Поради това ЕСПЧ намира, че държавата не е изпълнила позитивното си задължение да гарантира, че „притежанията“ на жалбоподателя са били ефективно защитени чрез

средствата за защита, достъпни в релевантния период и следователно е налице нарушение на чл. 1 от Протокол № 1.

Съдът присъжда на жалбоподателя 2 784 евро за разходи и разноски. ЕСПЧ отлага произнасянето по претенциите за обезщетение за имуществени и неимуществени вреди, като приканва страните по делото в 6-месечен срок от влизането му в сила да представят становище, и да го уведомят при евентуално постигане на споразумение.

■ „Бойчев срещу България“ жалба № 59667/14

Решение от 15.11.2022 г.¹⁶

Нарушение на чл. 6 § 1 от Конвенцията

ЕСПЧ намира, че на жалбоподателя е наложено ограничение на правото му на достъп до съд в нарушение на чл. 6 § 1 от Конвенцията, поради прекомерния размер на разноските в съдебно производство по предявен от него иск за вреди. Искът е уважен частично, но сумата, която е осъден да заплати на ответниците за юрисконсултско възнаграждение, е надвишила размера на присъденото му обезщетение.

Фактите и оплакванията Делото касае оплакване по чл. 6 § 1 от Конвенцията (достъп до съд) във връзка с плащането на разноски за юрисконсултско възнаграждение по дело за вреди, заведено от жалбоподателя срещу Столична община и Министерство на регионалното развитие. Той претендирал за плащането на обезщетение в размер на 5000 лв. за неимуществени вреди и 305 лв. за имуществени вреди. Първоинстанционният съд му присъдил обезщетение в размер на 1000 лв. за неимуществени вреди ведно със законната лихва, обезщетение за имуществени вреди в пълния размер на претенцията и 333.32 лв. за разноски. На основание чл. 78, ал. 3 ГПК, го осъдил да заплати 459.78 лв. за юрисконсултско възнаграждение на ответната страна. Г-н Бойчев подал въззивна жалба, но с решение от 22.10.2013 г. СГС потвърдил първоинстанционния акт, като го осъдил да заплати на ответната страна 380 лв. юрисконсултско възнаграждение. Г-н Бойчев неуспешно поискал изменение на решението в частта за разноските. С окончателно определение от 13.06.2014 г. ВКС не допуснал касационно обжалване.

¹⁶<https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-220783>
<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30915> - решението в превод на български език

Правото

Съдът припомня възприетия в практиката си принцип, че налагането на значителна финансова тежест на лицата в края на съдебно производство, може да има за резултат ограничаване на достъпа им до съд. Неразумният размер на разноските може да представлява проблем основно в случаи, когато страната е спечелила делото, но искът не е уважен изцяло. В такива случаи трябва да са налице сериозни причини, за да бъде оправдан факта, че разноските се равняват на или надхвърлят присъденото обезщетение.

В конкретния случай, искът на жалбоподателя е приет за основателен. Присъдено му е обезщетение равняващо се на 20% от претендираната сума, но ЕСПЧ намира, че няма основание неговата първоначална претенция да се счита за прекомерно завишена. На жалбоподателя е присъдено обезщетение, равняващо се на 500 евро, а е осъден да заплати разноски за процесуалното представителство на ответниците от техни юрисконсулти в размер на 550 евро. ЕСПЧ отбелязва, че националните съдилища не са извършили преценка за пропорционалността на претендираните разноски, въпреки че жалбоподателят е повдигнал такива аргументи. ЕСПЧ намира, че при тези обстоятелства на жалбоподателя е наложено ограничение на правото му на достъп до съд, което не е било пропорционално на преследваната легитимна цел, в нарушение на чл. 6 § 1 от Конвенцията.

ЕСПЧ присъжда на жалбоподателя общо обезщетение за имуществени и неимуществени в размер на 1500 евро, както и 2000 евро за разноски.

■ „В.Ю.Р и А.В.Р. срещу България“ жалба № 48321/20

Решение от 13.12.2022 г.¹⁷

Няма нарушение на чл. 8 от Конвенцията (с мнозинство пет на два гласа)

Делото касае оплакване по чл. 8 от Конвенцията (неприкосновеност на личния и семейния живот) във връзка с вписването на А.В.Р. в Регистъра на деца за пълно осиновяване без съгласието на В.Ю.Р (нейната биологична майка). Твърди се, че властите не са предприели мерки, насочени към запазване на семейната връзка помежду им и не са оказали съдействие на В.Ю.Р. за повишаване на родителския капацитет. С мнозинство от 5 на 2 гласа

¹⁷ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-221504>

ЕСПЧ отхвърля тези аргументи и приема, че в настоящия случай няма нарушение на чл. 8 от Конвенцията.

Фактите и оплакванията Първата жалбоподателка е биологичната майка на А.В.Р., родена през м. декември 2015 г. В.Ю.Р. страда от опиоидна зависимост. Когато разбира, че е бременна, спира употребата на хероин и се записва в метадонова програма.

На 14 април 2016 г., когато А.В.Р. е само на 4 месеца, собственичката на хостел, в който майката и бебето са били отседнали за няколко дни, подава сигнал до социалните служби, които настаняват бебето за 10 дни в дом за социални грижи за деца. Впоследствие А.В.Р. е настанена за срок от един месец в семейството на роднини на първата жалбоподателката, а след този период – в център за настаняване от семеен тип, където остава до намирането на подходящо приемно семейство, през м. февруари 2018 г. След настъпването на условията по чл. 84, ал. 2 и ал. 6 от Семейния кодекс, на 10.09.2019 г. е издадена заповед за вписването на А.В.Р. в регистъра на деца за пълно осиновяване.

Докато в началния период след настаняването на детето в центъра от семеен тип В.Ю.Р. я посещава редовно, през втората половина на 2016 г. ситуацията се променя. Посещенията ѝ стават редки и хаотични, появява се във видимо недобро физическо и психическо състояние. Последният контакт между двете жалбоподателки е на 17 март 2017 г. На два пъти, в края на 2016 г. и в края на 2017 г., първата жалбоподателка се свързва със социалните работници с молба да ѝ бъде позволено да взема детето при себе си през уикендите, но впоследствие не им оказва необходимото съдействие.

В.Ю.Р. не обжалва никоя от заповедите за настаняване на детето по административен ред в посочените центрове и в приемно семейство. Въпреки усилията, положени от властите да я призоват, тя не се явява и в съдебните производства, в които съдът на основание чл. 26, ал. 1 от ЗЗДет. потвърждава тези заповеди. В.Ю.Р. подава жалба чрез адвокат единствено срещу заповедта за вписване на детето в регистъра за пълно осиновяване. Жалбата ѝ е отхвърлена и заповедта влиза в сила на 23 юни 2020 г. АССГ приема, че не е била налице основателна причина за пропускане на срока, в който тя е следвало да поиска прекратяване на настаняването в приемно семейство, не е доказала, че полага усилия да повиши родителския си капацитет, а напротив доказателствата сочат, че тя не е в състояние да се грижи постоянно за детето си. Според АССГ заповедта е подчинена на основния принцип на Закона за закрила на детето, а именно да се осигури най-добрият интерес на детето. ВАС потвърждава първоинстанционното решение.

Правото ЕСПЧ посочва, че оспорваната намеса в правата на жалбоподателките, е била „предвидена в закона“ и е преследвала легитимна цел, а именно „защита на здравето и морала“ и „правата и свободите“ на А.В.Р. ЕСПЧ също така намира, че намесата

е била „необходима в едно демократично общество“ и българските власти не са превишили предоставената им свобода на преценка.

Макар да критикува пропуската на властите да предложат настаняване на двете жалбоподателки в Звено „Майка и бебе“, ЕСПЧ счита, че това не е от решаващо значение за изводите по делото. Съдът посочва, че в началния етап, социалните служби са предвиждали събирането на жалбоподателките. В.Ю.Р. е посещавала ежедневно детето в центъра за временно настаняване и с нея са провеждани психологически консултации, а психологът е изразявал оптимизъм относно реинтеграцията на детето в биологичното ѝ семейство.

Впоследствие В.Ю.Р. постепенно загубва връзката си с детето. ЕСПЧ възприема аргумента на българската страна, че причината за това е нейното поведение и липсата на съдействие, което затруднява усилията на властите за събирането на семейството. Съдът отбелязва, че последната ѝ среща с детето е, когато то е на 1 г. и 3 м. В съответствие с твърденията на правителството, ЕСПЧ не намира за достоверно никое от различните обяснения на първата жалбоподателка за причините, поради които не е търсила контакт с А.В.Р. Съдът подчертава, че в случай на уязвими лица, каквато е и В.Ю.Р., властите трябва да действат с особено внимание и да им предоставят защита. В настоящия случай Съдът намира, че те са реагирали адекватно на молбите ѝ и са се опитали да ѝ съдействат.

Решението за вписване на детето в регистъра за пълно осиновяване е взето в контекста на посочените обстоятелства. Макар да е обжалвала заповедта, първата жалбоподателка и в този момент не е поискала събиране с детето, а просто се е противопоставяла срещу нейното вписване за пълно осиновяване, предпочитайки да остане в приемно семейство. АССГ потвърждава посочената заповед като основава решението си на най-добрия интерес на детето, посочвайки, че осиновяване в по-ранна възраст безспорно е в негов интерес, тъй като допринася за безпроблемна адаптация в новата семейна среда. АССГ също така намира, че първата жалбоподателка не притежава необходимия родителски капацитет и не би могла да се грижи за детето. Тези изводи са потвърдени от ВАС.

ЕСПЧ намира, че в контекста на описаните обстоятелства, няма причина да заключи, че решението за вписване на детето в регистъра за пълно осиновяване, страда от пороци. Към този момент семейната връзка между двете жалбоподателки вече е била прекъсната и то не по вина на властите. Първата жалбоподателката също така е имала възможност да участва в процеса на взимане на решението, имала е процесуален представител в производството пред АССГ и ВАС, както и възможност да представи своите аргументи.

Според ЕСПЧ от съществено значение е и фактът, че съгласно българското законодателство, вписването на втората жалбоподателка в регистъра по принцип би могло да бъде отменено, при промяна на обстоятелствата, довели до предприемането на тази мярка.

С оглед изложеното, с мнозинство от 5 на 2 гласа, ЕСПЧ приема, че не е налице нарушение на чл. 8 от Конвенцията.

■ „Тончев и други срещу България“ жалба № 56862/15

Решение от 13.12.2022 г.¹⁸

Нарушение на чл. 9 от Конвенцията

Жалбоподателите, пастори и евангелски църкви, се оплакват по чл. 9 от Конвенцията, самостоятелно, както и във връзка с чл. 14 от Конвенцията, поради разпространена от община Бургас информация до всички училища, съдържаща фрази и квалификации, които те смятат за дълбоко обидни и целящи да предизвикат в обществото страх и враждебност спрямо техните религиозни убеждения. Макар ЕСПЧ да счита за оправдано намерението на властите учениците да бъдат предупредени за възможни негативни практики на някои религиозни групи, той не е убеден, че за тази цел е било необходимо използването на език, като този, използван в обсъждания документ. Коментарите, които жалбоподателите считат за злонамерени и обидни, не са били официално оттеглени. Посочените изявления не са санкционирани нито от Комисията за защита от дискриминация, нито от административните съдилища.

20

Фактите и оплакванията

Жалбата е подадена от трима пастори и три евангелски църкви в Бургас. Те се оплакват относно езика, използван в изпратената на 9 април 2008 г. до училищата в града информация, в която се описват определени религиозни движения, включително Евангелисткото, определяйки ги като „опасни религиозни секти“, които „нарушават българските закони, правата на гражданите и обществения ред“ и чиито срещи, поставяли участниците в риск от „психични отклонения и разстройства“. Директорите са помолени да запознаят с тези документи учениците и да докладват на общинските власти как е представена информацията и какъв е бил отзвукът от страна на децата.

Жалбоподателите се обръщат към националните съдилища с оплакване, че е нарушена свободата им на религия и е нарушен принципът за разделение между държава и църква, задължението на държава да бъде неутрална и принципът на еднакво отношение спрямо религиите. Молят съда да установи допуснатата дискриминация, да задължи общинските власти и дирекцията на МВР да предприемат

¹⁸ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-221473>
<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30925> - решението в превод на български език

възстановителни мерки, да наложи глоба, както и да ги осъди да платят обезщетение за неимуществени вреди. Исковете са отхвърлени.

Пред ЕСПЧ те повдигат оплакване по чл. 9 от Конвенцията (свобода на мисълта, съвестта и религията), самостоятелно, както и във връзка с чл. 14 от Конвенцията (забрана на дискриминацията)

Правото

Съдът отбелязва, че от материалите по делото не става ясно, че разпространението на оспорваното писмо е попречило на пасторите жалбоподатели или на членовете на техните църкви да изповядват религията си чрез богослужение или практика. Той обаче намира, че използваният език в информационното писмо действително би могъл да се възприеме като пейоративен и враждебен. Съдът отбелязва, че чл. 9 от Конвенцията не забранява на публичните власти да правят критични изказвания относно представители или членове на религиозни общности. Въпреки това, за да бъдат съвместими с Конвенцията, такива изявления трябва да бъдат подкрепени с доказателства за конкретни действия, които биха могли да са заплаха за обществения ред и интересите на останалите. В такива изявления следва да се избягва поставянето под съмнение на легитимността на въпросните убеждения и трябва да са пропорционални на конкретните обстоятелства.

Обсъжданото в настоящия случай информационно писмо не изглежда да е съобразено със задължението на властите за неутралност и обективност, а тъкмо обратното. Налице са негативни оценки, описващи евангелските църкви като „опасни секти“. Направени са и сравнения с православно християнство, свързани с незачитането на национални празници и светци, които, според авторите на материала, показвали, че коментираните религиозни формации разделят българската нация.

Макар ЕСПЧ да счита за оправдано намерението на властите учениците да бъдат предупредени за възможни негативни практики на някои религиозни групи, той не е убеден, че за тази цел е било необходимо използването на език, като този в обсъждания документ. Коментарите, които жалбоподателите считат за злонамерени и обидни, не са били официално оттеглени. Посочените изявления не са санкционирани нито от Комисията за защита от дискриминация, нито от административните съдилища.

С оглед изложеното, ЕСПЧ приема, че е налице нарушение на чл. 9 от Конвенцията, но не намира, че е необходимо да разглежда вече обсъденото неравностойно третиране в контекста на първото оплакване, отделно и по чл. 14 от Конвенцията.

На основание чл. 46 от Конвенцията (задължителна сила и изпълнението на решенията), ЕСПЧ посочва, че националните власти със съдействието на Комитета на министрите, са в най-добра позиция да решат какви индивидуални и общи мерки да бъдат предприети за изпълнение на настоящето решение.

ЕСПЧ присъжда обезщетение за неимуществени вреди в размер на по 2500 евро на двамата пастори, както и по 3000 евро за двете евангелистки църкви, както и общо 4500 евро за разходи и разноски.

■ Еднострaнни декларации

След одобряване на представените от правителството едностранни декларации Съдът заличи от списъка на делата жалба № 45046/15 („Георгиева и Трифонова срещу България“)¹⁹ и жалба № 67380/14 („Илиеви срещу България“)²⁰. Жалбите касаят оплаквания за нарушение на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията поради непропорционално ниското обезщетение, определено на жалбоподателите за отчуждаване на техни имот за държавни нужди.

---

¹⁹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-220412>

²⁰ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-220411>